

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (Δ.Π.Μ.Σ.)
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

**Οι Τάσεις Μετασχηματισμού του Ημιαστικού και του Αγροτικού Χώρου
σε Αστικό. Οι Επιπτώσεις στον Σχεδιασμό των Ερευνών της Ε.Σ.Υ.Ε.**
Μελέτη Περίπτωσης Ν. Καρδίτσας

Χριστίνα Μπούρη, Μαθηματικός

Επιτροπή Παρακολούθησης:

Καθηγήτρια Ε. Παναγιωτάτου (επιβλέπουσα), Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Καθηγητής Γ. Τσακίρης, Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών Ε.Μ.Π.

Καθηγητής Μ. Τσέζος, Σχολή Μηχανικών Μεταλλείων - Μεταλλουργών Ε.Μ.Π.

Περίληψη

Η βασική υπόθεση της εργασίας "Οι τάσεις μετασχηματισμού του ημιαστικού και του αγροτικού χώρου σε αστικό. Οι επιπτώσεις στο σχεδιασμό των ερευνών της Ε.Σ.Υ.Ε. Μελέτη περίπτωσης, Ν. Καρδίτσας" είναι ότι, ο διαρκής μετασχηματισμός του κοινωνικο-οικονομικού χώρου, καθιστά τον διαχωρισμό σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές, με μοναδικό κριτήριο τον πληθυσμό των περιοχών, διαχωρίζοντάς το από την κοινωνικο-οικονομική, μορφωτική σημασία του αριθμητικού μεγέθους του πληθυσμού, ανεπαρκές εργαλείο σχεδιασμού και οδηγεί στην **ανάγκη ενιαίας θεώρησης του χώρου**, στον σχεδιασμό τόσο των ερευνών της Ε.Σ.Υ.Ε., όσο και της ολοκληρωμένης ανάπτυξης.

Η θεώρηση αυτή επιτρέπει, να αναδειχθούν **οι δυνατότητες αλληλεπίδρασης επί μέρους δραστηριοτήτων**, ανεξαρτήτως των φυσικών και διοικητικών διαιρέσεων του χώρου, που πιθανόν να μην αλλάζουν τα γενικά χαρακτηριστικά της οικονομίας, να φανούν **οι ιδιαιτερότητες**, αλλά και **οι συνολικές δυνατότητες ανάπτυξης των περιοχών**.

Αυτή όμως η θεώρηση συνεπάγεται και την **αναγκαιότητα ενός νέου τρόπου άντλησης στατιστικών δεδομένων**, ώστε να είναι εφικτή η παρακολούθηση και ανάλυση των διαφοροποιήσεων, που υφίστανται διαχρονικά, οι κοινωνικο-οικονομικές μεταβλητές.

Στόχος της εργασίας είναι η διαμόρφωση πρότασης διαφορετικής θεώρησης του χώρου, στον σχεδιασμό των ερευνών της Ε.Σ.Υ.Ε., που να επιτρέπει, όχι μόνο την καταγραφή των χαρακτηριστικών του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων του, αλλά και την ανάδειξη των

σχέσεων αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασης που υπάρχουν ή που μπορούν να αναπτυχθούν μεταξύ αυτών.

Βασικό κριτήριο της όλης προσέγγισης, είναι η ανίχνευση του ρόλου της διαπλοκής των δραστηριοτήτων της περιοχής μελέτης, στις δυνατότητες ανάπτυξής της, αλλά και στον σχεδιασμό των ερευνών. Η πρόταση των δικτύων περιοχών, που υιοθετήθηκε στον Ν. Καρδίτσας, αντί των συμβατικών διαιρέσεων του χώρου, επιτρέπει στον σχεδιασμό των ερευνών, να διευκολύνει την άντληση πρόσθετων στοιχείων, απαραίτητων, για τον σχεδιασμό της ολοκληρωμένης ανάπτυξης της περιοχής.

Η μεθοδολογική προσέγγιση του θέματος γίνεται ως εξής :

- Καταγραφή των μεταβλητών μετασχηματισμού του ημιαστικού και αγροτικού χώρου, σε αστικό, με στόχο την επιλογή των κατάλληλων μεταβλητών που θα αναδείξουν τις τάσεις μετασχηματισμού του χώρου, που οδηγεί στην ανάγκη ενιαίας θεώρησής του, στον σχεδιασμό των ερευνών της Ε.Σ.Υ.Ε.
- Κριτήρια επιλογής των κατάλληλων, για την ανάδειξη των τάσεων μετασχηματισμού του χώρου, μεταβλητών.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση των μεταβολών τους
- Πρόταση χωρικών " δικτύων περιοχών " .
- Πρόταση οργάνωσης Παρατηρητηρίου.

Οι άξονες διερεύνησης είναι :

- 1) Η παρακολούθηση των τάσεων μεταβολής του μεγέθους, της σύνθεσης και της ποιότητας του πληθυσμού των περιοχών όπου αναπτύσσονται οι δραστηριότητες του πληθυσμού Ν. Καρδίτσας, ως άξονας συντήρησης και αναπαραγωγής της κοινωνικο-οικονομικής βάσης των περιοχών αυτών.
- 2) Η διερεύνηση των τάσεων αλλαγής των καταναλωτικών προτύπων και του τρόπου ζωής του πληθυσμού των περιοχών αυτών, ως άξονας διερεύνησης των δυνατοτήτων αναπαραγωγής των υπάρχουσών δομών και σχέσεων της κοινωνίας τους.
- 3) Η παρακολούθηση των αλλαγών χρήσεων γης του Ν. Καρδίτσας, ως απεικόνιση των παραπάνω μεταβολών στο χώρο.
- 4) Η ανίχνευση της σημασίας της διαπλοκής των δραστηριοτήτων, ανεξαρτήτως διαιρέσεων του χώρου, ως εργαλείο αποτελεσματικής ανάγνωσης και ερμηνείας των μηχανισμών που διαμορφώνουν την παραγωγική διαδικασία και προκαλούν κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές και κατά συνέπεια, ως βασικής παραμέτρου που θα πρέπει να λάβει υπόψη του ο σχεδιασμός των ερευνών της Ε.Σ.Υ.Ε.

Η εργασία αποτελείται από οκτώ κεφάλαια.

Στο **πρώτο εισαγωγικό κεφάλαιο** γίνεται συνοπτική παρουσίαση των υποθέσεων εργασίας, των κριτηρίων επιλογής της περιοχής μελέτης, του στόχου της εργασίας, των αξόνων διερεύνησης, της μεθοδολογίας και των πορισμάτων της έρευνας.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** γίνεται καταγραφή των μεταβλητών που καθορίζουν το μέγεθος, τη σύνθεση και την ποιότητα του πληθυσμού του Ν. Καρδίτσας, επιλογή των κατάλληλων μεταβλητών για την ανάδειξη των τάσεων μετασχηματισμού τους, μελετώνται και αναλύονται οι μεταβολές των μεταβλητών.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** γίνεται καταγραφή των μεταβλητών που καθορίζουν τα καταναλωτικά πρότυπα, επιλογή των κατάλληλων μεταβλητών για την ανάδειξη των τάσεων μετασχηματισμού τους, μελετώνται και αναλύονται οι μεταβολές των μεταβλητών.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** γίνεται καταγραφή των χρήσεων γης του Ν. Καρδίτσας, μελετώνται και αναλύονται οι μεταβολές τους.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** γίνεται ανίχνευση της σημασίας των αλληλεξαρτήσεων και αλληλεπιδράσεων των δραστηριοτήτων στον μετασχηματισμό του χώρου και στις δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής μελέτης, γίνονται διαπιστώσεις και τίθενται θέματα για περαιτέρω διερεύνηση.

Στο **έκτο κεφάλαιο** διατυπώνονται συνοπτικά οι διαπιστώσεις - συμπεράσματα, που προέκυψαν από τη διερεύνηση.

Στο **έβδομο κεφάλαιο**, προτείνεται ο σχεδιασμός των ερευνών να στηρίζεται στη δημιουργία τριών δικτύων περιοχών, ανάλογα με τον "τομέα-κλειδί" της οικονομίας τους, και μέσα σε κάθε ένα εξ αυτών, η δημιουργία τριών διαφορετικών δικτύων, ανάλογα με τις αναπτυξιακές δυνατότητες των περιοχών. Τα τρία πρώτα δίκτυα, σχηματίζονται με κριτήριο τον συντελεστή συμμετοχής κάθε τομέα παραγωγής, ενώ τα τρία εσωτερικά δίκτυα, σχηματίζονται με κριτήρια, τον πληθυσμό σε παραγωγική ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης και την ειδίκευση των απασχολούμενων, τον συντελεστή συμμετοχής κάθε τομέα παραγωγής, την εξαγωγική δραστηριότητα της περιοχής, ανά τομέα παραγωγής και το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που παρουσιάζει η περιοχή, σε κάθε ένα τομέα παραγωγής.

Στο **όγδοο κεφάλαιο** προτείνεται, στα πλαίσια μιας διεπιστημονικής ερευνητικής διαδικασίας, η οργάνωση ενός παρατηρητηρίου, για τη διαρκή παρακολούθηση των κοινωνικο-οικονομικών εξελίξεων της παραγωγικής βάσης της περιοχής μελέτης και την αναδιαμόρφωση των δικτύων περιοχών, σύμφωνα με τα νέα στοιχεία που θα προκύπτουν, μετά από κάθε έρευνα.

Τέλος, στον **Επίλογο** γίνεται αναφορά στα προβλήματα και τις δυσκολίες που διαπιστώθηκαν, τόσο κατά τον προσδιορισμό των κατάλληλων μεταβλητών για την ανάδειξη των τάσεων μετασχηματισμού του χώρου, όσο και κατά την προσπάθεια εύρεσης στοιχείων.